

EUROOPAN KESKUSPANKKI

KOHTI YHTENÄISTÄ EUROMAKSUALUETTA

HELMIKUU 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

TAVOITTEET JA MÄÄRÄAJAT 4. SEURANTA- RAPORTTI

EUROOPAN KESKUSPANKKI

KOHTI YHTENÄISTÄ EUROMAKSUALUETTA

TAVOITTEET JA MÄÄRÄAJAT

4. SEURANTARAPORTTI

HELMIKUU 2006

Vuonna 2006
kaikkien EKP:n
julkaisujen
kuva-aiheet on
valittu 5 euron
setelistä.

© Euroopan keskuspankki, 2006

Käyntiosoite:

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Saksa

Postiosoite:

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Saksa

Puhelinnumero:

+49 69 1344 0

Internet:

<http://www.ecb.int>

Faksi:

+49 69 1344 6000

Teleksi:

411 144 ecb d

*Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu
ei-kaupallisiin ja opetustarkoituksiin, kunhan
lähde mainitaan.*

Laadittu helmikuussa 2006.

ISSN 1725-6496 (verkkojulkaisu)

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	4	2 MAKSUVÄLINEITÄ, INFRASTRUKTUUREJA JA STANDARDEJA VARTEN ASETETUT TAVOITTEET SEPASSA JA TÄHÄNASTINEN EDISTYS	13
JOHDANTO	7		
I SEPA: YLEISET TAVOITTEET JA TYÖTAVAT	8	2.1 Tilisiirrot	13
1.1 SEPA:n yleiset tavoitteet	8	2.2 Suoraveloitus	14
1.1.1 SEPA poistaa kansalliset esteet	8	2.3 Korttimaksut	15
1.1.2 SEPA:n painopiste on euroalueella	8	2.4 Käteinen, sekkit ja muut SEPA:n ulkopuolelle jäävät vähittäismaksuvälineet	17
1.1.3 SEPA suuntaa tulevaisuuteen	8	2.5 Pienten maksujen selvitys- ja toimitusinfrastruktuurit	18
1.1.4 SEPA on käyttäjäystävällinen	8	2.6 Standardit	19
1.1.5 SEPAlle tarvitaan viestintästrategia	9		
1.1.6 SEPAsta on hyötyä myös pankeille	9	KÄYTETYT LYHENTEET	21
1.1.7 SEPA:n aikataulu pitää	10		
1.1.8 SEPA:n keskeisimmät tavoitteet liittyvät yhteisiin standardeihin ja menettelyihin	10		
1.2 Työtavat	11		
1.2.1 SEPAan siirtyminen on toteutettava projektina	11		
1.2.2 Käyttäjät mukaan projektiin	11		
1.2.3 Julkishallinnon toivotaan näyttävän esimerkkiä	11		
1.2.4 Kansallinen siirtyminen SEPA:n käyttöön on organisoitava hyvin	12		

TIIVISTELMÄ

Eurojärjestelmän näkemyksen mukaisella yhtenäisellä euromaksualueella (SEPA) kaikki maksut ovat kotimaisia, eikä niitä enää eritellä maiden sisäisiin ja niiden rajat ylittäviin maksuihin. SEPA-projektilla ei siis pyritä vain tehostamaan maasta toiseen suoritettavien maksujen välitystä, vaan tavoitteena on myös kehittää yhteisiä maksuvälineitä, standardeja, menettelyjä ja infrastruktuureita, joiden avulla voidaan saavuttaa merkittäviä skaalaetuja. SEPA:n toteuduttua asiakkaat voivat suorittaa maksuja euroalueella yhtä tehokkaasti ja turvallisesti kuin tällä hetkellä kotimaassaan. Periaatteessa tähän riittävät yksi ainoa tili ja yksi maksukortti.

SEPA on euron käyttöönoton luonnollinen seuraus. Painopiste on siksi euroalueella. SEPA edistää kuitenkin myös yhteismarkkinoita ja Lissabonin strategian tavoitteiden saavuttamista. SEPA saavuttaa käyttäjien hyväksynnän ja siitä tulee todellisuutta vain, jos se suuntaa tulevaisuuteen. SEPA:n täytyy ennakoita, millaisia modernit maksujärjestelmät ovat tämän vuosikymmenen lopussa, ja hyödyntää tietotekniikan kehityksen tarjoamat uudet mahdollisuudet.

Palveluntarjoajien on tärkeää ottaa huomioon eri asiakasryhmien tarpeet. SEPA:ssa asiakkaiden on muutettava tottumuksiaan, ja siksi on pyrittävä löytämään mahdollisimman helppoja, kustannustehokkaita ja käyttäjäystävällisiä ratkaisuja pankkien asiakkaita varten. Onkin välttämätöntä, että SEPA:n eri käyttäjien – yritysten, pienten ja keskisuurten yritysten, kansalaisten ja viranomaisten – edustajat osallistuvat projektiin. Lisäksi tarvitaan sopiva viestintästrategia, joka tulisi laatia jo tässä vaiheessa.

Vuonna 2002 Euroopan pankkisektori kaavaili, että SEPA toteutuisi vuoden 2010 loppuun mennessä. Vuonna 2004 pankit hyväksyivät eurojärjestelmän ehdotuksen, että kuluttajille tulisi tarjota mahdollisuus käyttää yleiseurooppalaisia maksuvälineitä jo tammikuussa 2008. Eurojärjestelmä ei näe mitään syytä muuttaa näitä määräaikoja. Se, mitä määräaikoihin mennessä odotetaan saavutettavan, pitäisi kuitenkin määritellä tarkemmin.

SEPA on suuri eurooppalainen tavoite, joka on kunnianhimoisuudessaan, laajuudessaan ja monimutkaisuudessaan verrattavissa euron käyttöönottoon. Niinpä SEPA täytyy toteuttaa projektina. Se voi onnistua vain, jos kaikki asianosaiset työskentelevät kohti yhteisiä päämääriä ja seuraavat projektisuunnitelmaa, joka sisältää yhdessä sovittuja välitavoitteita.

Erityisesti viranomaisten, eurojärjestelmän ja Euroopan komission velvollisuus on käydä huolellisesti läpi kaikkien asianosaisten odotukset ja määritellä niiden pohjalta SEPA:n lopulliset tavoitteet. Näiden tavoitteiden määrittely on tämän raportin keskeinen tavoite. Raportti on kirjoitettu intensiivisen tiedonvaihdon pohjalta, jota käytiin niin pankkien kuin käyttäjienkin kanssa kansallisella ja Euroopan tasolla. Koska SEPA on luonteeltaan poliittinen järjestely, on lisäksi hyvin tärkeää, että julkishallinto maksujärjestelmien suurkäyttäjänä näyttää esimerkkiä ja siirtyy ensimmäisten joukossa käyttämään SEPAa.

Pankkisektori vastaa SEPA:n toteuttamisessa erityisesti uusien maksuvälineiden teknisten ominaisuuksien määrittelystä. Pankkisektorin vastuulla on myös SEPA-yhteensopivien toteuttamiskelpoisten ja taloudellisesti kannattavien liiketoimintamallien kehittäminen ja ylläpitäminen. Skaalaeduilla, lisääntyvällä kilpailulla ja tehokkuuden paranemisella on merkitystä paitsi pankkien tuottojen kannalta myös kustannuspuolella.

SEPA:n tavoitteet ja tulokset on määriteltävä euroalueen tasolla, mutta siirtyminen SEPAan järjestetään pääosin kansallisella tasolla, sillä eri maissa lähtökohdat ovat erilaiset. Kansalliset keskuspankit tulevat edistämään tätä prosessia.

SEPA-MAKSUVÄLINEET

Odotuksena on, että yhtenäisen euromaksualueen toteuduttua kaikkien euroalueen *tilisiirtojen* käsittelyssä noudatetaan yhteisiä eurooppalaisia järjestelmiä. Eurojärjestelmä odottaa, että parhailaan European Payments Council -yhteistyöjärjestön (EPC) määriteltävänä olevan järjestelmän lisäksi kehitetään pikatilisiirtostandardi, jota käytetään, kun maksun on tultava perille saman

päivän aikana. Molemmissa tapauksissa pitäisi olla mahdollista käyttää maksutiedoissa asiakastietorakennetta, jolla helpotetaan sähköistä laskutusta ja tilien automaattista täsmäytystä. Eurojärjestelmä odottaa, että EPC:n määrittelemät järjestelmät tulevat asiakkaiden käyttöön kansallisten maksuvälineiden rinnalla 1.1.2008 mennessä. Eurojärjestelmä odottaa myös, että vuoden 2010 loppuun mennessä julkishallinto, yritykset ja kenties myös yksityisasiakkaat käyttävät enää ainoastaan SEPA-tilisiirtoja.

Lopullisena tavoitteena on, että kaikki euroalueen suoraveloitukset käsitellään EPC:n määrittelemän SEPA-suoraveloitujärjestelmän mukaisesti. Järjestelmää on vielä täydennettävä, jotta siinä olisi tarjolla sopivia ratkaisuja monenlaisiin asiakastarpeisiin (esimerkiksi yritysten keskinäisiä maksuja varten). SEPA-suoraveloitujärjestelmän perusmallin odotetaan olevan täysin toimintavalmis 1.1.2008. Lopullinen siirtyminen kansallisista suoraveloitujärjestelmistä SEPA-suoraveloitujärjestelmään voitaisiin jättää päätettäväksi kansallisissa siirtymäsuunnitelmissa. EPC:n tulisi tutkia, millaisia riskejä liittyisi kansallisten suoraveloitujärjestelmien ja SEPA-suoraveloitujärjestelmän mahdolliseen rinnakkaiskäyttöön vuoden 2010 jälkeen.

Korttien käytössä SEPA:n tarkoituksena on laajentaa kotimaan maksuissa käytetty palvelu euroalueen tasolle. SEPA:n lopullisena tavoitteena on edistää korttien kehitystä maksuvälineenä niin tarjonnan (pankit) kuin kysynnänkin (korttien käyttäjät, kauppiat) näkökulmasta koko euroalueella tekemättä eroa kotimaisten ja maiden rajat ylittävien maksujen välillä. Kansallisilla pankkikorteilla voi jo maksaa koko maassa ilman maantieteellisiä rajoituksia. Tulevaisuudessa kotimaisilla korteilla pitäisi voida maksaa koko euroalueella. Kansallisten korttijärjestelmien on siis pystyttävä laajentamaan korttiansa käyttöalue kattamaan koko euroalueen. Kortteja pitäisi voida käyttää missä tahansa pankkiautomaatissa tai liikkeessä (kunhan pankki tai liike hyväksyy korttityypin) kohtuullisin kustannuksin kortin alkuperämaasta riippumatta. Kauppioiden tulisi voida saada maksunsa mihin tahansa euroalueella sijaitsevaan pankkiin. Jos korttijärjestelmä veloittaa

toimitusmaksuja, niiden tulee olla samansuuruisia toimijoiden maantieteellisestä sijainnista riippumatta.

Syyskuussa 2005 valmistuivat EPC:n säännöt SEPA-tilisiirroille ja SEPA-suoraveloitukselle. Säännöt ovat tärkeä välitavoite matkalla SEPAan. Eurojärjestelmä arvostaa EPC:n ja sen työryhmien sitoutumista ja työtä ja ymmärtää, ettei yksimielisyyden saavuttaminen ole helppoa näin monimutkaisissa kysymyksissä, etenkin kun kansalliset käytännöt poikkeavat toisistaan. Eurojärjestelmä kannustaa kuitenkin EPC:tä täydentämään jo tehtyä työtä, kuten edellä mainittiin, jotta eurooppalaisten asiakkaiden olisi helpompi löytää odotuksiaan vastaavat, tarpeisiinsa sopivat maksuvälineet.

EPC on hyväksynyt myös SEPA-korttiohjeiston, joka sekin on tärkeä välitavoite matkalla SEPAan. Eurojärjestelmä tosin pitää ohjeistoa vielä joiltakin osin yleisluonteisena ja tulkinnanvaraisena. Eurojärjestelmä suosittelee jatkoselvitysten tekemistä.

SEPA-INFRASTRUKTUURIT JA STANDARDIT

Nykyinen pienten maksujen välityksen *infrastruktuuri* on suunniteltu palvelemaan itsenäisiä kansallisia maksujärjestelmiä. SEPA:ssa infrastruktuurin on keskityttävä huomattavasti, jotta pankit ja asiakkaat pääsevät hyötymään skaalaeduista. Eurojärjestelmä myöntää, että infrastruktuurin keskittymisen tulisi olla markkinaehtoista. Se voi hyvin jatkua vielä vuoden 2010 lopun määräajan jälkeenkin. Maksujärjestelmien odotetaan kuitenkin olevan siihen mennessä täysin yhteensopivia. Eurojärjestelmä odottaa, että 1.1.2008 mennessä kaikki edelleen toimivat infrastruktuurit käsittelevät sekä ”vanhoilla” kansallisilla että ”uusilla” SEPA-maksuvälineillä suoritettavia kotimaanmaksuja. Kaikkien maiden infrastruktuureissa on siis voitava käyttää kansallisten maksutapojen lisäksi myös yleiseurooppalaisia maksuvälineitä/korttijärjestelmiä.

SEPA-maksujen tehokkuuden varmistamiseksi on erittäin tärkeää, että pankkien ja asiakkaiden välisistä *standardeista* sovitaan siten, että mahdollisimman suuri osa maksuista käsitellään

automaattisesti. Maksutapahtumille tarvitaan myös yhteiset turvallisuusstandardit. Eurojärjestelmä suosittelee vahvasti, että EPC aloittaisi korttijärjestelmien ja infrastruktuurien yhteensopivuuden teknisen puolen valmistelutyön mahdollisimman pian.

Sähköinen laskutus maksuinfrastruktuurien välityksellä on uudenlainen palvelu, johon sisältyy poikkeuksellisia mahdollisuuksia. Eurojärjestelmä kehottaakin pankkisektoria tarkastelemaan aihetta perusteellisesti ja esittämään ehdotuksen siitä, mikä olisi paras tapa koordinoida tätä uudenlaista palvelua ja sen standardointia Euroopan tasolla, kun otetaan huomioon SEPA-projekti.

JOHDANTO

Siitä asti, kun eurosetelit ja -kolikot 1.1.2002 otettiin käyttöön, yhteisellä käteisrahalla on voinut maksaa kaikissa 12:ssa euroalueen jäsenmaassa yhtä helposti kuin aiemmin kussakin maassa sen kansallisella rahalla. Käteiseen perustumattomien maksuvälineiden kohdalla vastaava helppous on vielä kaukaista tulevaisuutta. Euroa voidaan pitää euroalueen 12 jäsenmaan täysin yhteisenä rahana vasta, kun *yhtenäinen euromaksualue (SEPA) toteutuu eli kun yksityishenkilöt ja yritykset voivat maksaa kaikkialla euroalueella yhteisillä käteiseen perustumattomilla maksuvälineillä samalta tililtä, joka voi sijaita missä tahansa euroalueella, yhtä helposti, tehokkaasti ja turvallisesti kuin tällä hetkellä kotimaassaan*. Pankkisektori, käyttäjäyhteisöt ja poliittiset päätöksentekijät jakavat SEPAn tavoitteet. Siitä, miten ja milloin tavoitteet saavutetaan, on vielä eriäviä mielipiteitä, ja vaikka valmistelutyö on edennyt rohkaisevalla tavalla, SEPAn toteutumiseen näyttää vielä olevan pitkä matka. Erityisesti käteiseen perustumattomien pienten maksujen käsittelyä on yhdenmukaistettava, sillä ne käsitellään edelleen pääosin kansallisissa järjestelmissä. Kansalliset pienten maksujen selvitys- ja toimitusjärjestelmien infrastruktuurit ovat nekin edelleen maakohtaisia.

Edistääkseen maksujärjestelmien moitteetonta toimintaa mandaattinsa mukaisesti eurojärjestelmä on kolmannen SEPA-seurantareportin julkaisemisesta eli joulukuusta 2004 lähtien seurannut aktiivisesti European Payments Council -yhteistyöjärjestön (EPC) työtä. EPC on pankkisektorin pääasiallinen koordinointi- ja päätöksentekuelin SEPAA koskevissa asioissa. Eurojärjestelmä on myös järjestänyt korkean tason tapaamisia arvovaltaisten pankkiirien kanssa edistääkseen yhteisymmärrystä SEPAn tavoitteista ja pankkisektorin sitoutumista SEPAn luomiseen. Lisäksi on perustettu keskustelufoorumeja kuluttajaryhmien, kauppiaiden, pienten ja keski-suurten yritysten sekä yritysten varainhallinnasta vastaavien edustajille sen selvittämiseksi, mitä palveluja nämä käyttäjät odottavat SEPAlta. Vaikka kaikki odotukset eivät välttämättä ole SEPAn mahdollisuuksien rajoissa ja käyttäjäryhmien välillä on joitakin näkemyseroja, eurojärjestelmä

katsoo, että sillä on nyt parempi yleiskäsitys käyttäjien odotuksista. Nämä odotukset on otettu huomioon myös tätä raporttia laadittaessa.

Osassa 1 esitellään SEPA-projektin yleiset tavoitteet sekä työtavat, joita tulisi noudattaa projektin onnistumisen varmistamiseksi. Osassa 2 määritellään täsmälliset tavoitteet, jotka SEPA-maksuvälineiden, infrastruktuurien ja standardien kehityksessä olisi saavutettava vuosiin 2008 ja 2010 mennessä sekä arvioidaan tähänastista edistystä.

I SEPA: YLEISET TAVOITTEET JA TYÖTAVAT

I.1 SEPAN YLEISET TAVOITTEET

I.1.1 SEPA POISTAA KANSALLISET ESTEET

SEPAn toteuduttua asiakkaat voivat suorittaa maksuja koko euroalueella yhtä tehokkaasti ja turvallisesti kuin tällä hetkellä kotimaassaan. Tämä edellyttää periaatteessa sitä, että prosessin päättyessä asiakkaat voivat käyttää samaa tiliä ja samoja standardoituja maksuvälineitä kaikkialla euroalueella. Kun SEPA-projekti saadaan päätökseen, kaikista euroalueen maksuista tulee kotimaanmaksuja ja tämänhetkinen erottelu maiden sisäisiin ja niiden rajat ylittäviin maksuihin poistuu.

SEPA ei siis ole mikään pieni projekti, jolla pyrittäisiin vain tehostamaan maiden rajat ylittävää maksuliikennettä. Tavoitteet ovat paljon kunnianhimoisempia ja koskevat koko euroalueen maksujärjestelmäsektoria. Maiden rajat ylittäviä maksuja varten tarvitaan jokin ratkaisu, sillä ne ovat nykyisellään hankalia asiakkaiden kannalta eikä useimpia kotimaanmaksuissa käytettäviä maksuvälineitä voi käyttää maiden rajat ylittävissä maksuissa. Tässä raportissa määritellyssä muodossaan SEPA korjaisi tilanteen. Kun lisäksi kansalliset maksuvälineet standardoidaan Euroopan tasolla, saavutetaan tuntuvia skaalaetuja. Näistä skaalaeduista pääsisivät hyötymään kaikki maksujärjestelmien tarjoajat (esim. pankit) ja käyttäjäryhmät, ja myös Euroopan talous hyötyisi.

I.1.2 SEPAN PAINOPISTE ON EUROALUEELLA

SEPA on euron käyttöönottoon liittyvä poliittinen ja taloudellinen tavoite. Ilman yhteistä rahaa SEPAn luominen ei olisi asianosaisille yhtä tärkeää. Tämä nähtiin selvästi 1990-luvulla, kun aikaisemmat yritykset järjestelee Euroopan maksujärjestelmiä jäivät lähes tuloksettomiksi. Jos SEPA yritettäisiin ulottaa kattamaan liian monia maita ja valuuttoja, projektia olisi vaikeampi toteuttaa ja perustella ja epäonnistumisen riski olisi suurempi. Siksi SEPAn painopiste on euroalueella.

SEPA voi kuitenkin osaltaan edistää EU:n tavoitteena olevien yhteismarkkinoiden kehittymistä. Lisäksi useiden EU-maiden odotetaan liittyvän talous- ja rahaliiton jäseniksi lähivuosina.

On toisaalta välttämätöntä luoda SEPA euroalueelle, mutta toisaalta sen tulisi olla avoin muun EU:n suuntaan.

I.1.3 SEPA SUUNTAAN TULEVAISUUTEEN

Kuten kolmannessa seurantaraportissa korostettiin, SEPAn edut toteutuvat vain, jos projekti suuntaa tulevaisuuteen. Siksi SEPAssa ei pyritä vain muuttamaan olemassaolevia kansallisia menettelyjä, infrastruktuureja ja standardeja eurooppalaisiksi. Sen sijaan ennakoidaan, miltä maksujärjestelmät tulevat näyttämään vuosikymmenen lopulla, ja otetaan huomioon tietotekniikan kehityksen tarjoamat uudet mahdollisuudet. Näin eurooppalaiset toimijat joutuvat miettimään uudelleen totuttuja järjestelyjä. Tällä tavoin SEPA-projekti edistää merkittäväällä tavalla Lissabonissa sovittujen tavoitteiden saavuttamista ja siten muun muassa Euroopan talouden kilpailukykyä ja kehitystä. Eurooppalaiset maksujärjestelmät ovat jo nykyisellään maailman huippuluokkaa automatisoinnissa. Tämä kilpailuetu on säilytettävä: on löydettävä uusia innovatiivisia ratkaisuja eurooppalaisten maksujärjestelmien teknisiin haasteisiin.

I.1.4 SEPA ON KÄYTTÄJÄYSTÄVÄLLINEN

Ei riitä, että SEPA-projekti täyttää eurooppalaisten visionäärien ja tietotekniikka-asiantuntijoiden toiveita. Sen tulee vastata myös niin sähköisten kuin paperipohjaistenkin maksuvälineiden käyttäjien tarpeisiin. SEPAn toteutuessa ihmiset joutuvat jossain määrin muuttamaan tapojaan. Jotkin asiat jopa monimutkaistuvat (esimerkiksi kansainväliset tilinumerot (IBAN) ovat pitempiä ja yleisesti ottaen vaikeampia muistaa kuin kansalliset tilinumerot). Niinpä SEPAn parissa työskentelevien on löydettävä mahdollisimman kustannustehokkaat ja helppokäyttöiset ratkaisut pankkien asiakkaita ja erityisesti yksityisasiakkaita varten. Pankkeja tai niiden asiakkaita ei myöskään pidä pakottaa siirtymään aiempaa vanhempaan tekniikkaan. Muuten SEPA saattaisi epäonnistua suuren yleisön kielteisen reaktion takia. Pankkisektorin keskeinen haaste on tehdä SEPA-maksuvälineistä käteviä eri käyttäjäsegmenteille eli julkishallinnolle, yrityksille, pienille ja keskisuurille yrityksille, kauppiaille ja kansalaisille. SEPAn tulisi tarjota konkreettisia etuja eikä olla pelkkää pakollista standardointia.

Sähköisen pankkiasioinnin odotetaan kehittyvän merkittävästi vuosikymmenen loppuun mennessä, mutta SEPAssa on silti otettava huomioon monien sellaisten käyttäjien tarpeet, jotka vierastavat modernia tekniikkaa. Yritysassiakkaat omaksuvat SEPA-maksuvälineet helpommin. Yritysassiakkaiden tarpeet eroavat kuitenkin monissa suhteissa yksittäisten asiakkaiden tarpeista (esimerkiksi suoraveloituksessa). Liittymät yritysasiakkaiden sisäisistä prosesseista maksujärjestelmien tarjoajien järjestelmiin ovat usein monimutkaisia. Liittymien muokkaamisesta SEPA-maksuvälineiden kanssa yhteensopiviksi voi koitua merkittäviä suoria kustannuksia. Yritysassiakkailla tällaiset kustannukset vaikuttavat kannattavilta sijoituksilta vain, jos näyttää siltä, että SEPAssa liiketoiminnan rakenteet muuttuvat ja euroalueen kansalliset palvelut voidaan yhtenäistää. Yritykset siis odottavat innovaatioita, joiden avulla ne voivat parantaa sisäisiä prosessejaan tehokkaasti. SEPA-maksujärjestelmäpalvelujen tarjoajien täytyy varmistaa, että näin tapahtuu.

Kun siirrytään yhteisiin eurooppalaisiin ratkaisuihin, olisi otettava mallia niistä maista, joissa maksuvälineet ovat tehokkaimpia. SEPA ei missään tapauksessa saa merkitä nykyisen palvelutason heikkenemistä.

1.1.5 SEPALLE TARVITAAN VIESTINTÄSTRATEGIA

Eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönoton yhteydessä järjestettiin merkittävä tiedotuskampanja, joka aloitettiin jo hyvissä ajoin ennen varsinaista käyttöönottoa. SEPA on toistaiseksi tuttu vasta suhteellisen harvoille. Useimmat yksityishenkilöt, julkishallinnon toimijat, kauppiat ja pienet ja keskisuuret yritykset eivät vielä tiedä SEPA-prosessista, ja jopa monet suuret yritykset ovat vielä tietämättömiä. Pankkisektorin tulee tiedottaa asiasta hyvissä ajoin ja opastaa asiakkaitaan. EPC:n ja keskeisiä asianosaisia (pankkeja, käyttäjiä, viranomaisia) edustavien organisaatioiden on vuonna 2006 suunniteltava yhdessä viestintästrategian eri elementit. Suurelle yleisölle suunnattu tiedotuskampanja olisi hyvä aloittaa vuoden 2007 alussa, kun SEPAn käyttöönottovaihe on jo käynnissä. Muut käyttäjäryhmät tarvitsevat tietoa jo aiemmin.

Esimerkiksi yritysasiakkaat ja ohjelmistontarjoajat tarvitsevat tietoa uusista teknisistä standardeista mahdollisimman varhain, jotta ne voivat alkaa kehittää tarvittavaa tieto- ja viestintätekniikkaa. EPC voisi perustaa teknisen tiedotuskeskuksen näiden käyttäjien tietotarpeita varten.

Eurojärjestelmä voi harkita aktiivisemman roolin ottamista SEPAn käyttöönoton edistämiseksi, jos EPC noudattaa sitoumuksiaan ja jos SEPAlla on voimakas poliittinen tuki eli julkishallinnossa valmistaudutaan siirtymään nopeasti SEPA-maksuvälineisiin.

1.1.6 SEPASTA ON HYÖTYÄ MYÖS PANKEILLE

Pankit, ja muutkin kuin pankit, olettavat usein SEPAn tuomien etujen liittyvän pääasiassa palvelumaksujen alenemiseen. SEPA ei kuitenkaan alenna vain pankkien tuloja, se alentaa myös toiminnan kustannuksia. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että tällä hetkellä pankkien maksuliikenteestä saamat tulot vaihtelevat huomattavasti maasta toiseen. SEPAn myötä kansalliset esteet poistuvat, joten kilpailu lisääntyy, mikä puolestaan alentaa pankkien tulojen ohella myös niiden käsittelykustannuksia. Lisäksi yleinen ja laaja-alainen standardointi antaa paremmat mahdollisuudet jakaa tuotekehittelyn kustannuksia ja käyttää yhteisiä ohjelmia.

Pankkien nykyiset liiketoimintamallit on suunniteltu aikanaan vastaamaan yksittäisten maiden tarpeita. Jos nämä liiketoimintamallit yritettäisiin säilyttää millä hinnalla hyvänsä, SEPA-projekti merkitsisi pankeille kustannusten lisääntymistä ja pienempiä tuloja. Sellaisille pankeille, jotka mukauttavat liiketoimintamallinsa vastaamaan Euroopan yhdentymisen ja teknisen kehityksen vaatimuksia, SEPA on kuitenkin mahdollisuus saavuttaa kilpailuetuja.

SEPAn seuraukset pankkijärjestelmälle kokonaisuudessaan riippunevat siitä, kuinka hyvin pankit pystyvät pienentämään kustannuksiaan. Infrastruktuuriin, erilaisten käytäntöjen ylläpitämiseen kotimaisissa ja euroalueen maksuissa sekä maksujen osittain manuaaliseen käsittelyyn liittyy kaikkiin ylimääräisiin kustannuksiin. Tätä käsitystä tukee myös se, että liiketoimintamallit,

jotka ovat viime vuosikymmeninä syntyneet infrastruktuurin yhtenäistämistä kansallisilla markkinoilla, ovat olleet pankeille tuottoisia. Yhtenäistäminen on perustunut rationalisoinnin ja automaation periaatteille. Rationalisoinnille ja laajemmalle automaatiolle olisi sijaa myös euroalueella, joten kehityksen voitaisiin olettaa olevan samansuuntaista. SEPA-maksuvälineiden ja menettelyjen edellyttämät sijoituskustannukset voidaan nähdä osana liiketoiminnan kehitystä, vaikka vastaavaa on aikaisemmin tapahtunut vain kansallisella tasolla.

1.1.7 SEPAN AIKATAULU PITÄÄ

Toukokuussa 2002 julkaistussa raportissa 42 eurooppalaista pankkia ja eurooppalaiset luottolaitossektorin järjestöt ilmoittivat, että SEPAan siirryttäisiin vuoden 2010 loppuun mennessä. Maaliskuussa 2005 EPC ilmoitti olevansa varma, että vuonna 2010 suurin osa maksuliikenteestä hoidetaan SEPA-maksuvälineillä ja SEPA on peruuttamaton. Osa pankeista ja muista asianosaisista kyseenalaistaa kuitenkin tämän määräajan ja arvelee, että kattava siirtyminen kansallisista maksuvälineistä SEPA-maksuvälineisiin vuoteen 2010 mennessä on epärealistinen tavoite ja että pienten maksujen markkinoiden uudistus- ja yhdyntymisprosessi saattaa viedä kauemmin. Eurojärjestelmä on tarkastellut vastalauseita huolellisesti ja katsoo nyt, että *useimmat SEPA-tavoitteet, sellaisina kuin ne tässä raportissa esitetään, voidaan saavuttaa vuoden 2010 loppuun mennessä* pankkien vuoden 2002 suunnitelman mukaisesti. On mahdollista, että joitakin projektin osia ei voida toteuttaa kokonaisuudessaan vuoden 2010 loppuun mennessä. Tämä koskee erityisesti niitä osia, jotka liittyvät infrastruktuurin muutoksiin ja kansallisten maksuvälineiden lopulliseen poistumiseen käytöstä. On kuitenkin selvää, että siirtymisen täytyy olla peruuttamatonta ja että kansallisista maksuvälineistä luopumisen tulee olla edennyt pitkälle vuoden 2010 lopussa. Kolmannessa seurantaraportissa Eurojärjestelmä ehdotti, että kansalaisille ja liikeyrityksille tulisi tarjota mahdollisuus käyttää yleiseurooppalaisia maksuvälineitä maan sisäisissä ja maiden rajat ylittävissä maksuissa jo 1.1.2008. Pankit ovat yleisesti ottaen hyväksyneet tämän määräajan,

ja siitä on tullut tärkeä SEPA-projektin välitavoite.

1.1.8 SEPAN KESKEISIMMÄT TAVOITTEET LIITTYVÄT YHTEISIIN STANDARDEIHIN JA MENETTELYIHIN

Kolmannessa seurantaraportissa eurojärjestelmä suunnitteli, että pieniä maksuja välittävien selvitys- ja toimitusjärjestelmien infrastruktuuri, joka nykyisin on varsin hajanainen, voitaisiin muuttaa yhtenäiseksi eurooppalaiseksi infrastruktuuriksi vuoteen 2010 mennessä. Nyt eurojärjestelmä uskoo, että täysin yhtenäisen eurooppalaisen pienten maksujen selvitys- ja toimitusjärjestelmien infrastruktuurin syntyminen vuoteen 2010 mennessä on epätodennäköistä. Nyt odotetaan, että nykyisten ja uusien infrastruktuurien keskinäiseen yhteistyöhön perustuva lähestymistapa mahdollistaa yhteisten standardien omaksumisen maksumääräysten välityksessä järjestelmästä toiseen sekä luo SEPA-maksujen käsittelyssä tarvittavat käsittelyalustat. Infrastruktuurien standardointia ei voi enää viivyttää, vaan se olisi otettava kehitystyön painopistealueeksi, jotta eri infrastruktuurit saataisiin helpommin yhteensopiviksi. Infrastruktuurien keskinäinen yhteistyö ja yhteensopivuus ovat yksi keskeisimmistä ratkaisua odottavista kysymyksistä.

Olemassaolevien infrastruktuurien yhtenäistäminen pienentää osaltaan maksujen kustannuksia ja parantaa siten mahdollisuuksia hyötyä SEPAN tarjoamista säästömahdollisuuksista. Jokaisella järjestelmällä on kuitenkin oma investointisyklinsä. Eurojärjestelmä odottaa, että yhtenäistäminen toteutuu vaiheittain eri järjestelmien suunnittellessa seuraavaa investointisykliään. Silloin maksu- tai korttijärjestelmien tarjoajien tulisi harkita tarkoin euroalueella tarjoutuvia keskittymismahdollisuuksia.

1.2 TYÖTAVAT

1.2.1 SEPAAN SIIRTYMINEN ON TOTEUTETTAVA PROJEKTINA

SEPA on suuri eurooppalainen tavoite, joka on kunnianhimoisuudeltaan, laajuudeltaan ja monimutkaisuudeltaan verrattavissa euron käyttöönottoon. Niinpä SEPAan siirtyminen on toteutettava tarkoin määriteltynä projektina. Eurosetelien ja -kolkoiden käyttöönotosta on hyvä ottaa mallia tämänkin projektin toteutuksessa.

SEPA voi onnistua vain, jos kaikki asianosaiset työskentelevät kohti samoja päämääriä ja seuraavat projektisuunnitelmaa, joka sisältää yhdessä sovitut välitavoitteet. SEPA-projekti liittyy paitsi euron käyttöönottoon myös yhteismarkkinoihin ja Lissabonin strategiaan, jotka ovat Euroopan unionin keskeisiä poliittisia ja taloudellisia tavoitteita. SEPA:n lopulliset tavoitteet pitäisi määrittää vasta, kun kaikkien asianosaisten odotuksia on tarkasteltu huolellisesti. Se on tämän raportin päätarkoitus.

Aiemmin eurojärjestelmä ja Euroopan komissio ovat opastaneet pankkisektoria useilla eri tavoilla (raporteissa, puheissa, haastattelussa yms.). Tässä raportissa, josta on keskusteltu Euroopan komission kanssa, eurojärjestelmä pyrkii antamaan selkeämpiä ja kattavampia ohjeita.

Projektin periaatteiden mukaisesti viranomaisten tulee pidättäytyä muokkaamasta projektin tavoitteita voimakkaasti sen edetessä. Muutoin on olemassa riski, että pankkisektori, jolla on päävastuu SEPA-projektin toteuttamisesta, ei pysty saavuttamaan tavoitteita ajoissa.

Pankkisektori vastaa SEPA:n toteuttamisesta, ja pankkien tehtävänä on toimivien ja tuottavien SEPA-yhteensopivien liiketoimintamallien kehittäminen ja ylläpitäminen. Tämän vastuun antaminen Euroopan pankkisektorille on teoriassa helppoa, mutta käytännössä siihen liittyy suuria vaikeuksia. Euroalueen pankkisektori on hyvin epäyhtenäinen: se koostuu tuhansista eri pankeista, joiden liiketoimintamallit ovat hyvin erilaisia keskenään. Siihen kuuluu paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla toimivia

pankkeja, vain tiettyjä asiakasryhmiä palvelevia pankkeja ja pankkeja, jotka tarjoavat vain määrättyjä pankkitoimintoja. Silti jopa kansainvälisellä tasolla toimivat pankit, jotka voivat odottaa pääsevänsä käsittelemään yhä suurempia määriä SEPA-maksuja, pelkäävät, että jos ne siirtyvät ensimmäisinä käyttämään SEPAa, niiden harteille lankeaa suuri osa SEPA:n alkukustannuksista mutta siitä ei koidukaan vastaavaa etua alkuvaiheen vähäisemmän kysynnän vuoksi. Tätä huolta on lievitettävä varmistamalla, että euroalueen pankkisektori siirtyy käyttämään SEPA-yhtenäisellä tavalla.

EPC:n perustaminen vuonna 2002 pankkisektorin pääasialliseksi koordinointi- ja päätöksentekolimeksi SEPAan liittyvissä asioissa oli merkittävä saavutus, kuten eurojärjestelmän aiemmissa raporteissa on todettu. Projektin periaatteiden mukaisesti on tärkeää, että EPC säilyttää nykyisen johtajan roolinsa ainakin projektin valmistumiseen saakka. Kansallisella tasolla on löydettävä ratkaisu sen varmistamiseksi, että *kaikki euroalueen pankit* toimeenpanevat EPC:n päätökset.

1.2.2 KÄYTTÄJÄT MUKAAN PROJEKTIIN

Jotta SEPA-maksuvälineiden käyttöönotto voidaan tehdä käyttäjille helpoksi (ks. osa 1.1.4), on tärkeää, että projektiin osallistuu käyttäjien edustajia. EPC:n olisi hyvä saada kuluttajajärjestöt sekä kauppiaiden, pienten ja keskisuurten yritysten ja yritysten rahoituksesta vastaavien edustajat tehokkaammin mukaan. Myös julkishallinnon olisi hyvä osallistua suoraan.

1.2.3 JULKISHALLINNON TOIVOTAAN NÄYTTÄVÄN ESIMERKKIÄ

Julkishallinto suorittaa tai vastaanottaa paljon maksuja, esim. palkkoja, sosiaalietuuksia ja veroja. Koska SEPA on luonteeltaan poliittinen järjestely, on hyvin tärkeää, että julkishallinnossa näytetään esimerkkiä ja siirrytään ensimmäisten joukossa käyttämään SEPAa. Julkishallinnon tehdessä valintoja kansallisten ja SEPA-maksuvälineiden välillä niiden toivotaan käyttävän jälkimmäisiä, joista on niille myös erityistä hyötyä. Eurojärjestelmä aikoo keskustella asiaankuuluvien valtion organisaatioiden kanssa siitä, miten tämä voidaan toteuttaa.

I.2.4 KANSALLINEN SIIRTYMINEN SEPAN KÄYTTÖÖN ON ORGANISOITAVA HYVIN

SEPA-maksuvälineiden ja SEPA-korttiohjeiston käyttöönoton valmistelu-aika on verrattain lyhyt. Eurojärjestelmä on valmis auttamaan kansallisessa SEPAn käyttöön siirtymisessä ja tarjoaa käyttöön euron käyttöönoton yhteydessä 2002 hankittua kokemustaan.

Kuten euron käyttöönotonkin kohdalla, suurin osa SEPAn käyttöön siirtymiseen liittyvästä työstä on tehtävä kansallisella tasolla, sillä vaikka siirtymisen lopputulos on sama koko euroalueella, maiden lähtökohdat ovat erilaiset. On ehdottoman tärkeää, että vuoteen 2006 mennessä jokaisessa maassa on tehokas hankeorganisaatio. Kaikkien asianosaisten eli pankkien, yritysten rahoituksesta vastaavien, pienten ja keskisuurten yritysten, kuluttajajärjestöjen ja viranomaisten/valtion toimielinten edustajien tulisi olla mukana SEPAn käyttöön siirtymisessä. Kansalliset keskuspankit tulevat avustamaan tässä prosessissa. SEPAn käyttöön siirtymisestä vastaavien tahojen odotetaan määrittelevän, missä muutoksia pitää tehdä (maksuvälineissä, korttijärjestelmissä, liiketoimintakäytännöissä, infrastruktuurissa) ja milloin, jotta tässä raportissa ja EPC:n asiakirjoissa määritetyt SEPAn määräaikoja voidaan noudattaa. Jokaista SEPAn käyttöön siirtymisen vaihetta varten tarvitaan yksityiskohtaiset toimintaohjeet konkreettisine ja mitattavine välitavoitteineen, joiden avulla prosessin edistymistä voidaan seurata.

Vaikka suurin osa siirtymiseen liittyvästä työstä tehdään kansallisella tasolla, toimia on koordinoitava myös Euroopan tasolla. Jotta ensimmäiset SEPA-maksuvälineet olisivat käyttövalmiina vuoteen 2008 mennessä, kaikilla tasoilla tarvitaan kutakin maksuvälinettä koskevat yksityiskohtaiset suunnitelmat ja muistilistat. Projektin monimutkaisuuden takia on tärkeää, että edistymistä seurataan hyvin järjestelmällisesti ja säännöllisesti. Eurojärjestelmä odottaa, että projektin johtajana toimiva EPC ottaa päävastuun seurantajärjestelmän määrittelemisestä ja toimeenpanemisesta SEPAn käyttöön siirtymisen jokaisessa vaiheessa. Seurantajärjestelmän tulee sisältää konkreettisia ja mitattavia välitavoitteita. Lisäksi EPC vastaa yhdessä eri asianosaisten (myös

kansalliset keskuspankit toimiessaan automaattisina selvitysyhteisöinä) kanssa selkeiden ja yksiselitteisten kriteerien laatimisesta SEPAn noudattamisen arviointia varten. Kaikkien asianosaisten tulisi arvioida omaa etenemistään, ja EPC:n tulisi lausua kantansa kaikista arvioinneista.

Eurojärjestelmä seuraa aktiivisesti SEPAn käyttöön siirtymistä ja odottaa, että kansalliset siirtymäsuunnitelmat tulevat saataville vuoden 2006 puoliväliin mennessä.

2 MAKSUVÄLINEITÄ, INFRASTRUKTUUREJA JA STANDARDEJA VARTEN ASETETUT TAVOITTEET SEPASSA JA TÄHÄNASTINEN EDISTYS

Vuonna 2005 EPC ja sen työryhmät näkivät paljon vaivaa ja käyttivät paljon voimavaroja säännösten luomiseen EPC:n kahta järjestelmää, SEPA-tilisiirtoa ja SEPA-suoraveloitusta varten. EPC määritteli myös korteille oman SEPA-ohjeiston. Syyskuussa 2005 EPC hyväksyi molempien SEPA-maksuvälinesäännösten lähettämisen kansalliselle lausuntokierrokselle sekä SEPA-kortti-ohjeiston. Samassa kuussa perustettiin käyttöönotto- ja kehittämissuunnitelman (Roll-out Committee, ROC). Komitea raportoi EPC:n yleiskokoukselle ja vastaa monenlaisista järjestelmänhallinta-asioista kesäkuuhun 2006 asti, jolloin perustetaan pysyvä järjestelmänhallintaelin. Valmisteilla on myös noudattamissopimuksia, joilla luodaan SEPA-järjestelmien oikeudellinen perusta.

Säännösten ja SEPA-kortti-ohjeiston valmistuminen on suuri askel EPC:lle. Nykyiset kansalliset käytännöt ovat niin erilaisia keskenään, että selvittävänä oli hyvin vaikeita kysymyksiä. Sopimuksia säännöstoista ja SEPA-kortti-ohjeistosta ei kuitenkaan saatu aikaan pelkistämättä niitä monin paikoin, eli niitä on täydennettävä, jotta ne vastaisivat käyttäjien tarpeita.

Hyvän järjestelmänhallinnan periaatteiden noudattamiseksi eurojärjestelmä kehottaa EPC:tä hyväksymään säännöt maaliskuussa 2006. SEPA-projektin kannalta on elintärkeää, että tähänastiset saavutukset jäävät pysyviksi eikä niitä voida kyseenalaistaa toistuvasti. Eurojärjestelmä kehottaa silti EPC:tä pitämään kirjaa kysymyksistä, jotka edellyttävät tarkempaa käsittelyä, ja mahdollisesti täydentämään säännöstöjä. Kysymysten määrä on kuitenkin syytä pitää rajallisena, ja käsittelylle tulee asettaa selkeät aikarajat. Raportin seuraavissa osissa kerrotaan konkreettisista tavoitteista ja niiden odotetusta toteutumisaikataulusta. Erityisesti painotetaan niitä kysymyksiä, joihin eurojärjestelmä toivoo EPC:n kiinnittävän huomiota tulevana kuukausina.

2.1 TILISIIRROT

TAVOITE

SEPA:n *lopullisena tavoitteena* on, että kaikki euro-alueen tilisiirrot käsitellään EPC:n määrittelemän SEPA-tilisiirtojärjestelmän mukaisesti. Tavoite pyritään saavuttamaan kahdessa vaiheessa.

SEPA AIKATAULU

Eurojärjestelmä odottaa, että EPC:n määrittelemä SEPA-tilisiirtostandardi ja pikatilisiirto ovat asiakkaiden käytettävissä *1.1.2008* rinnan kansallisten maksuvälineiden kanssa sekä kotimaisissa että ulkomaisissa tilisiirroissa. Myös pankkien ja asiakkaiden välistä liikennettä ohjaavia standardeja/liittymiä on kehitettävä asiakkaiden käyttöön.

Eurojärjestelmä odottaa, että julkishallinto, yritykset ja mahdollisesti myös yksityisasiakkaat käyttävät viimeistään *vuoden 2010 lopussa* vain SEPA-tilisiirtoja.

TILANNEKATSAUS

SEPA-tilisiirtosäännösten versiossa, jonka EPC hyväksyi kansalliselle lausuntokierrokselle syyskuussa 2005, määritellään yksinkertainen perustilisiirto vähemmän kiireellisiä maksuja varten. Sen avulla taataan sekä täydellinen kattavuus että maksun koko määrän välittyminen saajalle. Maksun arvo ei ole rajoitettu mitenkään.

Säännösten nykyversion mukaan maksun välittyminen saa kestää enintään kolme päivää maksumääräyksen kirjaamisesta. Viimeisimmässä ehdotuksessa direktiiviksi maksupalveluista sisämarkkinoilla Euroopan komissio kaavailee oikeudellista veloitetta, jolla enimmäistoteuttamisaika lyhennettäisiin yhteen pankkipäivään (D+1) vuoteen 2010 mennessä. Eurojärjestelmä aikoo tutkia, olisiko ehdotus toteutettavissa, vaikka se voisikin edellyttää suuria investointeja pankkisektorilta joissakin EU-maissa. Vaikka EU:n neuvosto ja Euroopan parlamentti eivät vielä ole hyväksyneet direktiiviluonnosta, eurojärjestelmä kannustaa edellä mainitusta syystä EPC:tä muokkaamaan SEPA-tilisiirron määrittelyä ennen lopullista hyväksymistä maaliskuussa 2006, jotta SEPA:n tavoitteista tällä alalla ei syntyisi epäselvyyttä.

2 MAKSUVÄLINEITÄ, INFRASTRUKTUUREJA JA STANDARDEJA VARTEN ASETETUT TAVOITTEET SEPASSA JA TÄHÄNASTINEN EDISTYS

Analysoidessaan SEPA-tilisiirtosäännöstöä eurojärjestelmä on ottanut esiin useita piirteitä, jotka EPC:n olisi vielä nopeasti määriteltävä täydentääkseen säännöstössä määriteltyä peruspalvelua.

Ensimmäkin tarvitaan asiakkaiden kiireellisiä maksuja varten *pikatilisiirtojärjestelmä, jossa maksu tulee perille saman päivän aikana*. Järjestelmän tulisi perustua avoimeen standardiin. Sitä ei pidä räätälöidä mitään tiettyä infrastruktuuria varten, vaan sen on oltava kaikkien pankkien käytettävissä. Jotta tämä edellytys täytyisi, EPC:n tulisi olla pikatilisiirtojärjestelmän takana ja myös valvoa sen toteutusta. Pankit saisivat itse päättää, haluavatko ne tarjota tällaisia palveluja. Pikatilisiirtostandardi tulisi kehittää tiiviissä yhteistyössä niiden infrastruktuurien toimittajien kanssa, jotka mahdollisesti käsittelevät sitä tulevaisuudessa.

Toisekseen yritysten varainhankinnasta vastaavien henkilöiden toivomuksesta olisi kehitettävä pankkien ja asiakkaiden välistä liikennettä ohjaavat yleiset standardit. Standardeissa tulisi mainita osana liiketoimintasääntöjä ja tietomalleja riittävän tilan antaminen rahalähetysten jäsenneyille tiedoille sekä koodeille automaattista täsmäytystä varten, jotta täysin automaattinen käsittely on mahdollista. Eurojärjestelmä arvostaakin EPC:n yleiskokouksen joulukuussa 2005 ilmaisemaa halukkuutta tehdä yhteistyötä yritysten varainhankinnasta vastaavien kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Olisi hyvä, jos pankit voisivat tarjota yksinkertaistetun version tästä standardista niille asiakkailleen, jotka haluavat edelleen käyttää painettua tilisiirtolomaketta. EPC:n toivotaan tutkivan mahdollisuuksia kehittää myös painetuille tilisiirtolomakkeille (ja vastaaville verkkomaksulomakkeille) SEPA-standardi, jota käytettäisiin yleiseurooppalaisissa tilisiirroissa (vuodesta 2008). Maakohtaisten standardien kehittämiseltä vältyttäisiin, jos joitakin vuosia sitten aloitettua työtä tällä saralla jatkettaisiin. Paperipohjaisten maksuvälineiden käyttöä ei haluta suosia, vaan ne olisi saatava vähitellen korvattua tehokkaammilla elektronisilla välineillä. Totuus on kuitenkin, että suuri osa pankkien asiakkaista käyttää edelleen paperilomakkeita, ja heidän tarpeensa on otettava huomioon.

2.2 SUORAVELOITUS

TAVOITE

SEPAN *lopullisena tavoitteena* on, että kaikki euroalueen suoraveloitukset käsitellään EPC:n määrittelemän SEPA-suoraveloitujärjestelmän mukaisesti. Tässä järjestelmässä pyritään tarjoamaan sopivia ratkaisuja monenlaisiin asiakastarpeisiin, esimerkiksi yritysten keskinäisiä maksuja ja yritysten ja asiakkaiden välisiä maksuja varten. Myös SEPA-alueen erilaiset käytännöt voidaan ottaa huomioon ja valtuutuksia voidaan käsitellä eri tilanteissa eri tavoin.

SEPAN AIKATAULU

SEPA-suoraveloitujärjestelmän perusmallin odotetaan olevan *1.1.2008* toimintavalmis ja käytettävissä sekä yritysten keskinäisissä että yritysten ja asiakkaiden välisissä maksuissa. Mahdolliset lisäratkaisut, joita harkitaan parhaillaan, tulisivat nekin käyttöön vuonna 2008.

EPC:n toivotaan tutkivan, mitä haittaa kansallisten suoraveloitusten ja SEPA-suoraveloitujärjestelmän rinnakkaiskäytöstä olisi vuoden 2010 jälkeen (mahdolliset erot asiakkaiden oikeuksissa ja velvollisuuksissa, esimerkiksi peruutusajoissa ja valtuutusten käsittelyssä).

Siirtymäkausi kansallisten suoraveloitujärjestelmien ja SEPA-suoraveloituksen välillä tulisi jättää päätettäväksi kansallisissa siirtymäsunnitelmissa.

TILANNEKATSAUS

EPC hyväksyi SEPA-suoraveloitussäännöstön lähettämisen kansalliselle lausuntokierrokselle syyskuussa 2005. SEPA-suoraveloitussäännöstön tarkoituksena on esittää kattavat liiketoimintasäännöt, käytännöt ja standardit SEPA-suoraveloitusta varten. Mukana on siis sääntöjä, jotka koskevat järjestelmän laajuutta sekä osapuolten rooleja ja velvollisuuksia, liiketoimintasääntöjä, muita toiminnallisia sääntöjä, lainsäädäntöä ja sopimuskäytäntöä.

EPC:n suurin ongelma SEPA-suoraveloitussäännöstöä laadittaessa oli kansallisten käytäntöjen moninaisuus valtuutusten käsittelyssä, niin niiden myöntämisessä, muuttamisessa kuin

peruuttamisessakin. Joissakin maissa maksaja antaa valtuutuksen suoraan laskuttajalle eikä pankkisektori osallistu valtuutusten käsittelyyn. Näissä maissa maksajilla on laajemmat oikeudet maksujen hylkäämiseen. Muissa maissa maksaja antaa pankilleen valtuutuksen, joko suoraan pankissa tai laskuttajan välityksellä, jotta maksut voidaan suoraveloittaa. SEPA-suoraveloitus muistuttaa enemmän ensin mainittua mallia. EPC:n joulukuun 2005 lopussa järjestämällä kansallisella lausuntokierroksella kävi kuitenkin ilmi, että monissa maissa käyttäjät suhtautuivat valittuun malliin varauksella. EPC päättikin joulukuussa 2005 tutkia, voitaisiinko valtuuksien käsittelyssä sallia useampia käytäntöjä. Tutkimuksen tulokset on esitettävä EPC:lle syyskuussa 2006, minkä jälkeen EPC saattaa lisätä nykyiseen järjestelmään uusia vaihtoehtoja.

EPC:n esittämä suoraveloitusjärjestelmä sopii selvästikin parhaiten toistuviin maksuihin samoilta kuluttajilta yrityksille, yleishyödyllisille yhtiöille ja julkishallinnolle (esim. sähkölaskujen tai verojen maksuun). Järjestelmä sopii huonommin yritysten keskinäisiin maksuihin, joissa on tyypillisesti erilaiset vaatimukset (lyhemmät peruutusajat, lyhemmät käsittelyajat jne.). EPC lupasi joulukuussa 2005 tutkia mahdollisuuksia määrittellä järjestelmään sellaisia vaihtoehtoja, jotka sopisivat paremmin tämän tyyppisille maksuille. Eurojärjestelmä pitää kannatettavana EPC:n pyrkimystä löytää yritysasiakkaille soveltuva ratkaisu. On kuitenkin tärkeää, että sekä laskuttajalla että maksajalla on valinnanvaraa: laskuttajan on voitava tarjota useampia vaihtoehtoja ja maksajan on voitava hyväksyä tai olla hyväksymättä näitä vaihtoehtoja. Pankkisektorin olisi siis pystyttävä tarjoamaan kaikki vaihtoehdot, eikä niiden käyttöä saisi estää kansallisissa suunnitelmissa.

Eurojärjestelmä on koko SEPA-suoraveloitus-säännösten kehittämisen ajan korostanut toistuvasti, että uuden järjestelmän onnistuminen on perustavanlaatuisesti kiinni siitä, että sen avulla pystytään suoraveloittamaan maksuja kaikista maksajien pankeista. Kaikkien euroalueen pankkien on siis pystyttävä vastaanottamaan veloitustoimeksiantoja laskuttajien pankeilta uuden järjestelmän ja uusien standardien mukaisesti.

Säännösten nykyversiossa ei kerrota, miten tällainen kattavuus voidaan saavuttaa. EPC:tä kehoitetaan puuttumaan asiaan viivyttämättä ja viimeistään syyskuussa 2006 varmistaakseen, että tarvittavat toimenpiteet on suoritettu, ennen kuin SEPA-suoraveloitus tulee yleiseen käyttöön tammikuussa 2008.

2.3 KORTTIMAKSUT

TAVOITE

Korttimaksut ovat käyttäjille kätevä maksutapa, ja niiden käsittely on suhteellisen edullista pankkijärjestelmälle. Korttimaksujen edut ovat selvimmät kassoilla, missä ainoat muut vaihtoehdot ovat käteinen ja joissakin maissa sekkit. Korttien käytössä SEPAn tarkoituksena on laajentaa kotimaan maksuissa käytetty palvelu euroalueen tasolle. *Lopullisena tavoitteena* on helpottaa korttien kehittymistä koko euroalueen maksuvälineeksi sekä tarjonnan (pankit) että kysynnän (korttien käyttäjät, kauppiat) kannalta niin, että SEPAssa kotimaisten ja maiden rajat ylittävien maksujen välillä ei enää olisi eroja. Kansallisilla pankkikorteilla voi jo maksaa koko maassa ilman maantieteellisiä rajoituksia. Tulevaisuudessa kotimaisilla korteilla pitäisi voida maksaa koko euroalueella. Kansallisissa korttijärjestelmissä onkin selvitettävä, miten korttien käyttöalue voidaan laajentaa kattamaan koko euroalue. Kortteja pitäisi voida käyttää missä tahansa pankkiautomaatissa tai liikkeessä (kunhan pankki tai liike hyväksyy korttityypin) kohtuullisin kustannuksin ja kortin alkuperämaasta riippumatta. Kauppiaiden tulisi voida saada maksunsa mihin tahansa euroalueella sijaitsevaan pankkiin. Jos korttijärjestelmä veloittaa toimitusmaksuja, maksujen tulee olla samansuuruisia toimijoiden maantieteellisestä sijainnista riippumatta.

SEPAN AIKATAULU

Eurojärjestelmä odottaa, että *1.1.2008 mennessä*

- poistetaan kaikki tekniset säännökset ja sopimusehdot, liiketoimintakäytännöt ja standardit, joiden vuoksi euroalue on segmentoitunut kansallisiksi markkinoiksi

- määritellään sopivat tekniset säännökset ja sopimusehdot, liiketoimintakäytännöt ja standardit (varsinkin kortteja, teknisiä tunnistuslaitteita (kassoilla ja pankki-automaateissa), liittymiä, käsittelyalustoja jne. koskevat tekniset säännökset), joilla varmistetaan yhteensopivuus ja sitä kautta joustavuus ja itsenäisyys palveluntarjoajan valinnassa
- määritellään avoin ja kustannuksiin perustuva menetelmä mahdollisten toimitusmaksujen perimistä varten ja toimitetaan se Euroopan komission hyväksyttäväksi
- kehitetään kattava strategia korttipetosten vähentämiseksi erityisesti maiden rajat ylittävissä maksuissa.

Vuoden 2010 loppuun mennessä SEPAn lopullinen tavoite pitäisi olla saavutettu. Kaikkien korttijärjestelmien on noudatettava Europay Internationalin, MasterCard Internationalin ja Visa Internationalin EMV-standardia, jossa edellytetään mm. PIN-koodin käyttöä. Korttien käyttäjille ja kauppiaille tarjotaan kaksi eri palvelua: kotimaan palvelu on sama kaikkialla euroalueella, ja kansainvälistä palvelua käytetään euroalueen kansalaisten maksaessa korteillaan euroalueen ulkopuolella.

TILANNEKATSAUS

EPC:n syyskuussa 2005 hyväksymässä versiossa SEPA-korttiohjeistosta pyritään luomaan toimintaympäristö, jossa asianosaiset (korttijärjestelmät, korttien käyttäjät ja liikkeeseenlaskijat sekä kauppiat ja näiden pankit) voivat käyttää tai tarjota korttipalveluja euroalueella kokonaisuutena ilman teknisiä, oikeudellisia tai kaupallisia esteitä. Kun muistetaan, että SEPA-korttiohjeiston aikaansaamiseksi on täytynyt päästä sopimukseen kansallisten pankkisektoreiden kanssa, joiden omat korttijärjestelmät ovat keskenään hyvin erilaisia, sitä voidaan pitää erittäin arvokkaana saavutuksena. Järjestely on kuitenkin suhteellisen yleisluontoinen ja liian tulkinnanvarainen. Eurojärjestelmä odottaakin, että EPC määrittelee noudattamiskriteerit, joiden avulla voidaan osoittaa, onko jokin järjestelmä SEPA-korttiohjeiston mukainen. Siten

sekä EPC:n että eurojärjestelmän on helpompaa seurata kehitystä kohti SEPAn lopullisia tavoitteita korttimaksujen alalla.

Korttijärjestelmät kuuluvat osana markkina-infrastruktuuriin. Niiden toimintaan liittyy huomattavia skaalaetuja ja verkostovaikutuksia. Kuten osassa 1.1.8 selitettiin, SEPAssa järjestelmien yhtenäistäminen on tarpeen, vaikka se onkin suhteellisen hidasta. On tärkeää, että tuleva eurooppalainen malli on erittäin tehokas.

Tällä hetkellä jokaisessa euroalueen maassa toimii ainakin yksi kansallisen tason korttijärjestelmä, ja palvelutaso on yleensä korkea ja hinnaltaan edullinen. Useimmat pankit ovat myös mukana vähintään yhdessä kansainvälisessä korttijärjestelmässä, jota käytetään maksujen suuntautuessa maan ulkopuolelle. Saman onnistuneen mallin siirtäminen koko euroalueelle edellyttää eurooppalaisia järjestelmiä, jotka palvelevat joko koko SEPAA tai sen osia, sekä kansainvälisten korttijärjestelmien käytön jatkamista yleiseurooppalaisissa ja/tai alueen ulkopuolisissa maksuissa. Kansainvälisetkin korttijärjestelmät voisivat toimia euroalueen järjestelmänä, jos ne jakaisivat tarjontansa kotimaanmaksujen ja maiden rajat ylittävien maksujen sijaan euroalueen maksuihin ja alueen ulkopuolisiin maksuihin.

Yhdellä tai useammalla kansallisella järjestelmällä voisi olla tarjolla muita ratkaisuja SEPAn tavoitteiden saavuttamiseen. Myös yhteistyö olemassa olevien (sekä kansallisten että kansainvälisten) korttijärjestelmien välillä voisi edistää tavoitteiden saavuttamista.

Eurojärjestelmä myöntää eri vaihtoehtojen edut, ja seuraa mielenkiinnolla sekä pankkien että korttijärjestelmien suunnitelmia. Eurojärjestelmä ymmärtää kuitenkin, että vaihtoehtoja ei voida toteuttaa ennen vuoden 2010 loppua, ellei yhteistoimintastandardeja saada nopeasti käyttöön niin, että korttitapahtumien keskihinta laskisi. Näin ollen eurojärjestelmä odottaa pankkien ja korttijärjestelmien ottavan huomioon muiden asianosaisten, varsinkin kauppiaiden ja kuluttajajärjestöjen, näkemykset helpottaakseen kaikkia

osapuolia (ei vain pankkisektoria) hyödyttävien ratkaisujen löytymistä. Eurojärjestelmä odottaa SEPAn itse asiassa pienentävän korttitapahtumien keskimääräisiä kustannuksia. Se suhtautuisi hyvin kielteisesti aloitteisiin, jotka voisivat johtaa perustelemattomiin korotuksiin nykyisiin kansallisen tason maksuihin verrattuna.

Kansainväliset korttijärjestelmät ovat avainasemassa yhdentymiskehityksessä. Pankkisektori luottaa siihen, että ne tarjoavat joka tapauksessa alueen ulkopuolisia maksupalveluja, joissa laatu on yhtä korkea kuin maiden rajat ylittävissä maksuissa nykyään. Niillä on myös mahdollisuus tarjota euroalueen palveluja joko yksin tai yhteistyössä. Eurojärjestelmä toivoo, että kansainväliset korttijärjestelmät eivät käytä asemaansa alueen ulkopuolisten maksujen tarjoajina parantaakseen keinotekoisesti kilpailuasemaansa euroalueella. Kansallisten korttijärjestelmien toivotaan etsivän tapoja koordinoita toimintaansa, jotta asiakkaille voitaisiin tarjota koko euroalueella yhtä yksinkertaisia, tehokkaita ja edullisia palveluja kuin nykyisin kansallisella tasolla.

SEPA-korttiohjeistossa käsitellään paljon standardointia, mutta melko yleisellä tasolla. Petostentorjunnan alalla sitoutuminen EMV:n noudattamiseen täydellisesti vuoteen 2010 mennessä on kiitettävää. Yhteisten EMV-määrittelyjen käyttöönotto on yksi onnistumisen edellytys. Edelleen kuitenkin tarvittaisiin lisäksi yksityiskohtaisia toimintasuunnitelmia, jotta voitaisiin kehittää ja ottaa käyttöön *standardit kaikkia korttimaksutapahtuman vaiheita varten* sekä torjua EMV-standardin ulkopuolelle jääviä *muuta petoksia*.

SEPA-korttiohjeiston lisäksi EPC on sijoittanut voimavaroja *SEPA-korttipetostietokannan mahdollisuuksia ja toteutettavuutta kartoittavan tutkimuksen* luonnosteluun. Eurojärjestelmä pitää aloitetta kannatettavana. Korttipetostietokannan tavoitteena on saattaa pankkien käytettäviksi tiedot kauppiaiden kokemien petosten määristä. Yksittäisillä korttijärjestelmillä on ollut vastaavanlaisia tietokantoja. Tällaisen tietokannan perustamisesta euroalueen tasolla olisi apua petosten torjunnassa, kunhan se olisi laillinen ja perustuisi

objektiivisiin kriteereihin. Eurojärjestelmä on valmis keskustelemaan asiasta EPC:n kanssa.

SEPA-korttiohjeisto on suhteellisen epämääräinen myös *toimitusmaksujen suhteen*. Eurojärjestelmä ymmärtää, että tiettyjä varotoimia tarvitaan, kun pankkisektori käsittelee yhteisesti tällaista aihetta, johon liittyy herkkiä kilpailukysymyksiä. On kuitenkin ehdottoman tärkeää, että tällä alalla saavutetaan edistystä. SEPA-korttiohjeistoa olisi täydennettävä toimitusmaksuperiaatteilla. Eurojärjestelmä on todennut, että SEPA-korttiohjeistossa sallitaan sopimukset toimitusmaksuista maantieteellisesti rajatuissa korttijärjestelmien jäsenten alaryhmissä. Eurojärjestelmä kehottaa painokkaasti EPC:tä harkitsemaan uudestaan tätä säännöstä, sillä erottelu puhtaasti maantieteellisin perustein ei istu SEPAn luonteeseen. Jos toimitusmaksuja perittäisiin, niissä tulisi joka tapauksessa ottaa huomioon korttimaksujen käsittelykustannusten pieneneminen SEPAssa.

2.4 KÄTEINEN, SEKIT JA MUUT SEPAN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT VÄHITTÄISMAKSUVÄLINEET

Vaikka euroalueen kansalaisilla on 1.1.2002 alkaen ollut käteismaksujen SEPA eli yhteiset setelit ja kolikot, euroalueen rahahuolto rakentuu rinnakkaisten kansallisten infrastruktuurien varaan, ja kaikilla on omat liiketoimintamallinsa. Liikepankkien ja muiden rahaa ammattimaisesti käsittelevien laitosten näkökulmasta ei siis vielä ole olemassa ”yhtenäistä eurokäteisaluetta” (Single Euro Cash Area, SECA). Tällä alalla kaivataan yhdenmukaistamista, sillä käteinen on nyt ja todennäköisesti tulevaisuudessakin kaikkein laajimmin käytetty maksuväline.

Eurojärjestelmä ja EPC ovat luoneet pohjan rakentavalle vuoropuhelulle kansallisten keskuspankkien toimintaedellytysten yhdenmukaistamisesta. Tavoitteena on yhtäläisten toimintaedellytysten luominen siten, että kansallisten keskuspankkien perustoiminnoissa ei ole eroja.

Kolmannet osapuolet ovat tärkeässä asemassa käteisen rahan käsittelyn tehostamisessa, joten

**2 MAKSUVÄLINEITÄ,
INFRASTRUKTUUREJA
JA STANDARDEJA
VARTEN ASETETUT
TAVOITTEET SEPASSA
JA TÄHÄNASTINEN
EDISTYS**

SECA-ohjeistoon on koottu parhaita käytäntöjä, joita pankkien tulisi noudattaa, jos ne ulkoistavat käteisenkäsittelytoimintojaan. Siinä suositellaan myös vuoropuhelua kolmansien osapuolten kanssa yhteistä etua koskevista asioista, etenkin yhteisten aloitteiden luomiseksi eurojen väärentämistä vastaan, yhteiskunnalle käteisen käytöstä aiheutuvien kustannusten hillitsemiseksi ja yhteisymmärryksen saavuttamiseksi standardointikysymyksissä. Joitakin standardeja on toki jo saatu aikaan (esim. yhteiset hyvä- ja huonokuntoisten eurosetelien määritelmät), mutta vielä tarvittaisiin standardeja esimerkiksi kolikoiden ja setelien pakkaamista ja eurokäteisen kuljetuksen turvallisuusvaatimusten *yhdenmukaistamista* varten.

Sekkejä ja muita SEPAn ulkopuolelle jääviä maksuvälineitä ei tulla käyttämään euroalueen maasta toiseen suoritettavissa maksuissa. Niinpä nämä maksuvälineet häviävät lopulta käytöstä, kun niiden käyttäjille selviää, että muita maksutapoja käyttämällä saa parempaa palvelua. Euroalueen kansallisten pankkisektorien odotetaan saavan 1.1.2008 mennessä aikaan strategian, jolla edistetään vaihtoehtoisia sähköisiä maksutapoja, vähennetään ristisubventointia ja tarjotaan asiakkaille selkeät ja helposti vertailtavat hinnastot. Vuoden 2010 loppuun mennessä, kun asiakkaat ovat tottuneet SEPA-maksuvälineisiin, sekkien ja muiden SEPAn ulkopuolelle jäävien maksuvälineiden käytön odotetaan hiipuvan selvästi (kansalliset maksuvälineet, joille SEPA-vaihtoehtoja ei ole tarjolla, voivat silti pysyä käytössä niin kauan kuin kysyntää riittää). Koska SEPAn ulkopuolelle jäävien maksuvälineiden käyttö on eri maissa hyvinkin erilaista, tämän prosessin seuranta järjestettäneen kansallisella tasolla ilman EPC:n myötävaikutusta.

2.5 PIENTEN MAKSUJEN SELVITYS- JA TOIMITUSINFRASTRUKTUURIT

TAVOITE

SEPAlla on kolme *lopullista tavoitetta*: ensinnäkin pienten maksujen välityksessä käytettävien järjestelmien on pystyttävä käsittelemään SEPA-maksuvälineitä ja oltava täysin yhteensopivia, toisekseen olemassaolevia markkinainfrastruk-

tuureja olisi yhdenmukaistettava skaalaetujen saavuttamiseksi, ja kolmanneksi uuden teknologian avulla olisi pystyttävä pienentämään kustannuksia entisestään. Pienten maksujen selvitys- ja toimitusjärjestelmien määrä sekä palvelujen kustannukset tulevat odotettavasti pienenevän huomattavasti. Eurojärjestelmä on kuitenkin pankkien kanssa yhtä mieltä siitä, että kehityksen tulisi olla markkinalähtöistä. Se siis vaatii aikansa ja saattaa jatkua vielä vuoden 2010 jälkeenkin.

SEPAN AIKATAULU

Eurojärjestelmä odottaa, että pienten maksujen välityksen infrastruktuurit pystyvät *1.1.2008 mennessä* käsittelemään sekä ”vanhoja” kansallisia maksuvälineitä että ”uusia” SEPA-maksuvälineitä. Niiden on siis kyettävä vastaanottamaan ja käsittelemään kansallisten maksujen rinnalla myös yleiseurooppalaisilla maksuvälineillä suoritettavia maksuja. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että välikaudella pienten maksujen välityksessä käytettävien infrastruktuurien edellytetään paitsi käsittelevän sekä yleiseurooppalaisia että kansallisia standardeja myös mahdollisesti suorittavan muunnoksia standardista toiseen. Yleiseurooppalaisia maksuvälineitä on kyettävä käsittelemään, jotta näiden maksuvälineiden voidaan varmistaa tulevan asiakkaiden käyttöön vuoden 2008 loppuun mennessä.

Vuoden 2010 loppuun mennessä kaikki euroalueen pienten maksujen selvitys- ja toimitusinfrastruktuurit pystyvät käsittelemään SEPA-maksuvälineitä euroalueen sisäisissä maksuissa. Tavoitteen saavuttamiseksi infrastruktuurien on oltava täysin yhteensopivia eli niiden tulisi pystyä lähettämään ja vastaanottamaan maksumääräyksiä suoraan ja epäsuorasti miltä tahansa euroalueen pankilta.

TILANNEKATSAUS

Edistääkseen SEPAA euroalueen pienten maksujen selvitys- ja toimitusinfrastruktuureissa EPC tutkii mahdollisuuksia luoda *ohjeisto pienten maksujen selvitys- ja toimitusinfrastruktuurien kehitykselle SEPAssa*. Ohjeistoon sisältyisivät myös *SEPA-järjestelmän noudattamisperiaatteet*. Eurojärjestelmä pitää työskentelyä tällä saralla kannatettavana, sillä näin otetaan huomioon vuonna 2005

havaittu suunnanmuutos. Kuten kolmannelta seurantaraportista kävi ilmi, pankit olemassa-olevien pienten maksujen selvitys- ja toimitusinfrastruktuurien käyttäjinä ja osakkaina kannattivat alun perin ajatusta yleis-eurooppalaisesta automaattisesta selvitysyhteisöstä (pan-European automated clearing house, PEACH), joka olisi edellyttänyt joko pankkien omien järjestelmien sulkemista ja siirtymistä uuteen infrastruktuuriin tai hyväksi havaittujen ja tehokkaiden kansallisten järjestelyjen muuttamista PEACHeiksi. Vuonna 2005 kävi ilmeiseksi, että tarjolla oli myös kolmas vaihtoehto, sillä useat kansalliset automaattiset selvitysyhteisöt (ACHit) ilmoittivat aikovansa noudattaa SEPAn vaatimuksia muuttumatta silti itse PEACHeiksi. Jos SEPAn vaatimukset määritellään hyvin eikä mikään estä avointa ja reilua kilpailua PEACH-palveluntarjoajien ja SEPAn vaatimuksia noudattavien infrastruktuurien välillä (ei esim. ristosubventiota kansallisten maksuvälineiden käsittelyn ja SEPAA noudattavien maksuvälineiden käsittelyn välillä), eurojärjestelmä ei ennakoisi tästä avoimemmasta lähestymistavasta aiheutuvan ongelmia. Eurojärjestelmä tukee sekä muutosta kansallisista infrastruktuureista SEPAn vaatimuksia noudattaviksi infrastruktuureiksi että uusien PEACH-palveluntarjoajien perustamista tarvittavan kilpailun luomiseksi markkinoille.

Jotta nykyiset pienten maksujen infrastruktuurit noudattaisivat SEPAn vaatimuksia, niiden olisi kyettävä vastaanottamaan maksuja kaikista euroalueen pankeista ja suorittamaan maksuja kaikkiin euroalueen pankeihin, joko suoraan tai epäsuorasti välittäjäpankkien tai infrastruktuurien välisten linkkien kautta. Infrastruktuurien välisten linkkien rakentaminen edellyttää yhteisten standardien omaksumista maksumääräysten vaihdossa järjestelmien kesken. Ilman standardoituja viestimutoja ja asiakkaan tunnistamisessa käytettäviä koodeja jouduttaisiin turvautumaan manuaaliseen käsittelyyn, joka sekä hidastaisi käsittelyä että nostaisi käsittelykustannuksia. Prosessi muistuttaa linkkien rakentamista reaaliaikaisten bruttomaksujärjestelmien välille TARGET-järjestelmää luotaessa. Eurojärjestelmä kehottaa sekä kansallisten keskuspankkien että yksityisen sektorin tarjoamia pienten maksujen

selvitys- ja toimitusinfrastruktuureja euroalueella luomaan sopivan foorumin, jolla ne voivat keskustella saumattoman yhteensopivuuden saavuttamisesta.

Kun yhteiset viesti- ja tietostandardit ovat käytettävissä, yhdenkään infrastruktuurin ei pitäisi kieltäytyä rakentamasta linkkiä toiseen infrastruktuuriin. Infrastruktuurien välisen tapahtumat voitaisiin käsitellä TARGET 2-järjestelmässä. Lisäksi infrastruktuurien käytön nykyiset maantieteelliset rajoitukset olisi poistettava. Samalla pitäisi päästä eroon myös vaatimuksista käsitellä tietyntyyppiset maksut tietyissä infrastruktuureissa. Käyttörajoitusten ja markkinoille tulon esteiden poistaminen merkitsee myös sitä, että rahoituslaitoksilla pitäisi olla mahdollisuus valita palvelujen ja hinnoittelun perusteella, mitä pienten maksujen selvitys- ja toimitusjärjestelmää ne haluavat käyttää. Palvelujen ja hinnoittelun vertailtavuus olisi taattava. Kaiken kaikkiaan on odotettavissa, että markkinapaineen vaikutuksesta joukko infrastruktuureja tulee vähitellen katoamaan, varsinkin investointisykliä lopussa, kun järjestelmien omistajat tai käyttäjät huomaavat, että muualla euroalueella on tarjolla parempia ratkaisuja.

2.6 STANDARDIT

Hallinnon alalla yksi EPC:n saavutuksista on ollut Euroopan pankkialan standardointikomitean siirtyminen EPC:n alaisuuteen. Tämä muutos oli tarpeen pankkisektorin standardointitoiminnan selkeyttämiseksi.

Jotta maksaminen SEPAssa olisi tehokasta, on sovitettava standardeista, jotka kattavat maksutapahtuman alusta loppuun, jotta mahdollisimman suuri osa maksuista voidaan käsitellä automaattisesti. Yhteisten sanomamuotojen käyttöönotto on merkittävä saavutus tässä suhteessa. EPC on tehnyt periaatepäätöksen ISO 20022-standardin (UNIVERSAL Financial Industry message standard, UNIFI) ja XML-pohjaisen kielin valinnasta. EPC on allekirjoittanut SWIFTin kanssa yhteistyöpöytäkirjan, jonka mukaan SWIFT vastaa sanomien kehittämisestä SEPA-tilisiirtoa ja

SEPA-suoraveloitusta varten. Lisäksi myönteistä kehitystä ovat SEPA-tietomallin määrittely, päätös UNIFI-sanomien suosittamisesta asiakkaan ja pankin välisessä maksuliikenteessä sekä suositusten kehittäminen niiden käyttöönottoa varten. Tärkeää on myös, että SEPA-tietomalli mahdollistaa lisäarvopalvelut peruspalvelujen ohessa, kuten EPC on todennut. Standardien luominen korttitapahtumia varten ei ylitä EPC:n mahdollisuuksia, vaan niiden odotetaan valmistuvan vuonna 2008, kuten osassa 2.3 mainitaan.

On myös tärkeää, että kaksi jäljellä olevaa kysymystä ratkaistaan nopeasti: SEPA-maksumääräyksissä tarvittavat tunnisteet (pelkkä IBAN vai myös BIC?) ja maksutapahtumien turvallisuusstandardit.

IBANin ja BICin viimeaikainen yleistymisen on ollut merkittävä saavutus Euroopan pankkisektorilta. Vielä ei ole varmaa, voivatko asiakkaat käyttää pelkkää IBANia vai tarvitaanko myös BIC. EPC:tä kehoitetaan selvittämään tämä asia mieluiten jo ennen kesäkuuta 2006, jotta viestintä käyttäjien kanssa helpottuisi. Eurojärjestelmä pitää myönteisenä toiminnan, infrastruktuurien ja teknologian standardeista vastaavan EPC:n tukiryhmän (Operations, Infrastructure and Technology Standards Support Group) työskentelyä pitkän aikavälin ratkaisun löytämiseksi pankkien ja asiakkaiden tunnistamiseen ja maksujen välitykseen. Eurojärjestelmä korostaa erityisesti tarvetta yksinkertaistaa pankkien ja asiakkaiden tunnistetietoja. Tavoitteena on siirtyä vähitellen pitkän aikavälin ratkaisuihin ilman, että asiakkaille koituu kohtuuttoman paljon muutoksia.

Lisäksi eurojärjestelmä arvostaa maksujen turvallisuutta käsittelevän työryhmän (Security of Payment Task Force, SPTF) käynnistämää toimintaa. On tärkeää, että SEPA-maksuvälineillä (korteilla, tilisiirroilla ja suoraveloituksella) suoritettavien maksujen turvallisuus pystytään takaamaan alusta loppuun yhdenmukaisesti parhaiden käytäntöjen ja standardien pohjalta. Korttien kohdalla tämä tarkoittaa, että EPC valitsee turvallisuusstandardit koko tapahtuman kaikkia vaiheita varten (ks. osa 2.3) ja nämä

yhdenmukaisesti noudatettavat standardit tulevat osaksi SEPA-korttiohjeistoa. Tilisiirtojen ja suoraveloitusten kohdalla on erityisen myönteistä EPC:n SPTF-työryhmän päätös tutustua kattavasti kansallisiin turvallisuuskäytäntöihin asiakkaan ja pankin välisessä maksuliikenteessä. Jos se havaitsee, että erot Euroopan maiden välillä ovat suhteellisen pieniä, parhaita käytäntöjä voidaan harkita omaksuttaviksi SEPAssa. Jos taas erot ovat huomattavia, EPC saattaa ryhtyä selvittämään yhteistä tasoa turvallisuuspalveluille. Lopputuloksen tulisi kuitenkin lopulta näkyä maksuvälinejärjestelmissä. Lisäksi EPC:n olisi tutkittava turvalaitteiden ja sähköisten asiakirjojen yhteensopivuutta erityisesti sähköistä allekirjoitusta ajatellen. Tavoitteena tulisi olla parhaiden turvallisuuskäytäntöjen ja standardien löytäminen SEPA-maksuvälineille niin, että ne saataisiin käyttöön mahdollisimman pian ja viimeistään vuonna 2010.

Eurojärjestelmä rohkaisee EPC:tä aloittamaan tekniset valmistelut korttijärjestelmien ja pienten maksujen infrastruktuurien yhteensopivuuden varmistamiseksi mahdollisimman pian. Valmisteluissa olisi määriteltävä myös yhteiset maksu- ja toimitusmenettelyt.

LIITE

KÄYTETYT LYHENTEET

ACH	automaattinen selvitysyhteisö (automated clearing house)
BIC	pankkitunnus (Bank Identifier Code)
EMV	Europay International, MasterCard International, Visa International
EPC	European Payments Council -yhteistyöjärjestö
EU	Euroopan unioni
IBAN	kansainvälinen tilinumero (International Bank Account Number)
IT	information technology
PEACH	yleiseurooppalainen automaattinen selvitysyhteisö (pan-European automated clearing house)
PIN	PIN-koodi (personal identification number)
ROC	EPC:n käyttöönottokomitea (Roll-out Committee)
SECA	yhtenäinen eurokäteisalue (Single Euro Cash Area)
SEPA	yhtenäinen euromaksualue (Single Euro Payments Area)
SPTF	EPC:n maksujen turvallisuutta käsittelevä työryhmä (Security of Payment Task Force)
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, pankkien perustama tiedonsiirtojärjestö, joka ylläpitää pankkien välistä maailman laajuisista tiedonsiirtoverkkoa
TARGET	Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system)
UNIFI	ISO 20022-standardi sanomamuodoille (UNiversal Financial Industry message standard)

